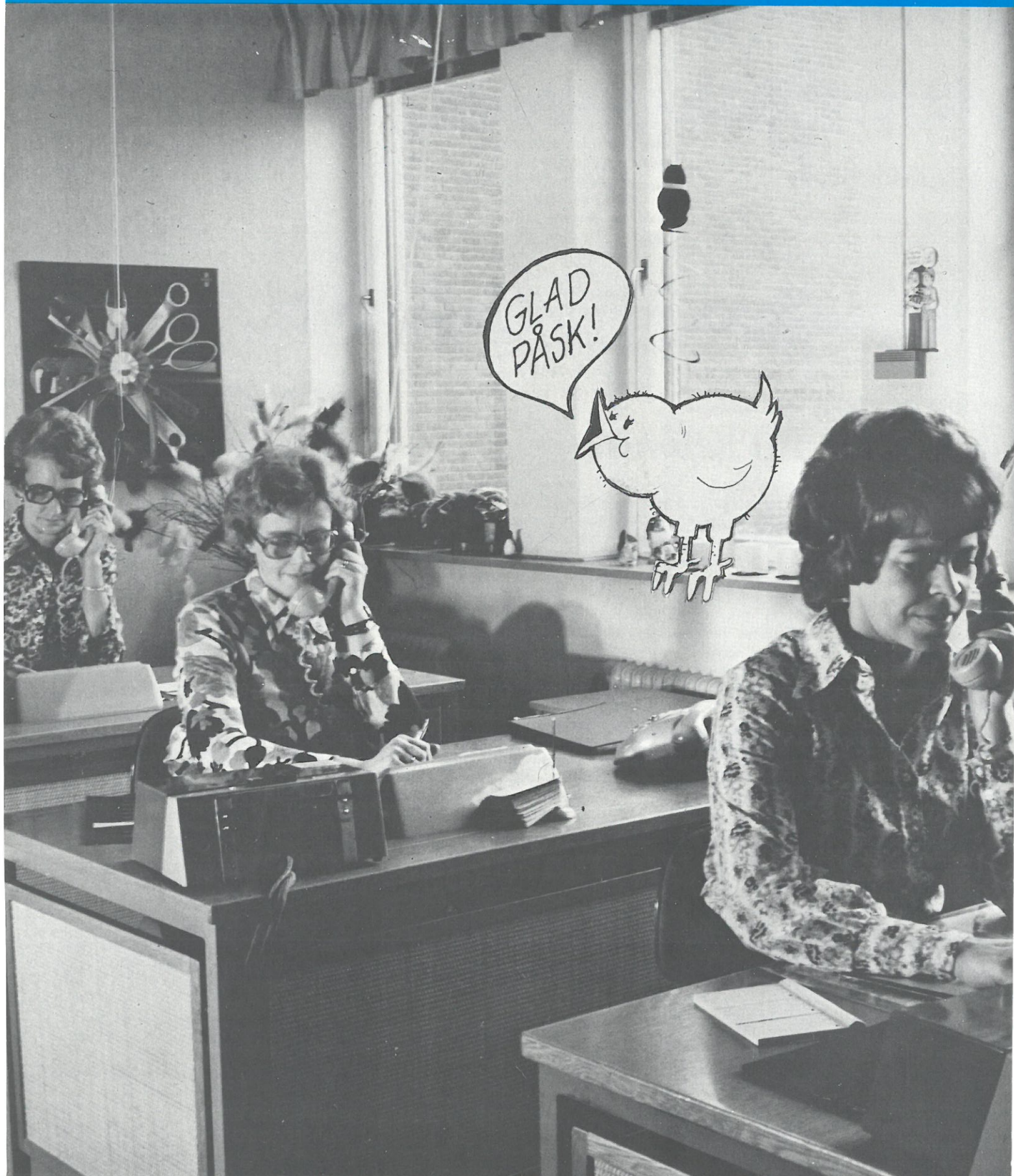

ställskruven

Informationsblad för anställda vid AB BAHCO VERKTYG
Ansvarig utgivare: Gösta Höij

Nr 1 april 1974
Ärgång 8

VD informerar

"Bahco Verktyg uppåt" skrev Enköpingsposten häromdagen på sina löpsedlar. Därmed syftade man på resultatet av 1973 års verksamhet. Ja, 1973 blev ett framgångsrikt år — det totalt sett bästa av tre goda år i följd. Och jag vill här gärna upprepa det tack jag framförde vid företagsnämndens sammanträ-

de den 7 mars. Tack alla för goda arbetsinsatser under det gångna året!

Därmed läggs ytterligare ett år till handlingarna. Detta sker givetvis först efter noggranna analyser av utfallet för att vi framdeles skall dra lärdom av både de misstag och de framsteg vi gjorde under året. Någon retrospektiv verksamhet i övrigt har vi inte anledning att ägna oss åt utan nu är det nuet och framtiden som kräver vår uppmärksamhet.

Men vad blir då behållningen av ett väl genomfört och lyckosamt år, kan någon fråga sig. Ja för det första ger det oss råg i ryggen att fortsätta på den inslagna vägen. För det andra konsoliderar vi företaget och bygger upp de medel som är erforderliga för en vidareutveckling av verksamheten. Våra närmaste framtidsplaner med investeringar på 25 Mkr under en treårsperiod ger klart besked om att vi tror på företaget och dess produkter. De bekräftar också att de medel vi genom vår verksamhet skapar kommer det egna företaget till godo.

Oljekrisen, som tedde sig mycket hotande för sysselsättningen för några månader sedan, kom aldrig att förorsaka oss några direkta produktionsstörningar. Den fick oss dock en tid till återhållsamhet i personalrekryteringen och vi måste nu

anställa ett antal män, bl a för att öka takten i smedjan.

Inte heller på marknadsidan har någon avmattning skett som drabbat oss. Inte ännu. På längre sikt kan vi få räkna med en allmän konjunkturdgång som en följd av den förändrade oljesituationen, en nedgång som enligt konjunkturprognoserna kan bli brant.

Vi är emellertid rustade. På det nordiska marknadsblocket har vi en förstärkt försäljningsorganisation som bl a utökar kontakten med förbrukarledet, på exportsidan sker en intensifierad bearbetning av såväl vilande som aktiva marknader och vi skall inte glömma den stora betydelsen av en stark hemmafront som backar upp i form av extra leveransberedskap och branschens snabbaste och bästa kundservice. Allt enligt marknadsplaner och målsättning.

Produktutvecklingen arbetar intensivt med ett antal projekt som vi hoppas skall befästa och bredda vårt sortiment. "Morgondagens verktyg" gav ett 30-tal idéer som nu är under utvärdering.

G. Höij

Förslagsverksamheten Från idé till belöning

Vid senaste sammanträdet med företagsnämnden belönades ett antal påhittiga förslagsställare. Resultatet av deras uppfinnaremodor gav visserligen olika ekonomisk utdelning men var samtidigt vart och ett på sitt sätt värdefullt.

Vi har vänt oss till en av uppfinnarna — Eric Pettersson — för att få veta litet om hur man blir framgångsrik inom detta område. — Man behöver egentligen inte vara särskilt specialutbildad, säger Eric. Det började i mitt fall med

att vi lade märke till att operationen (upprymningsborrning av löparhål i skiftnyckelämnena) tog längre tid i den ganska nya maskinen än i de gamla förslitna bormaskinerna.

Här kan vi upplysa om att två likadana nyanskaffade maskiner installerades på avdelningen våren 1973. Redan efter ett par veckor gick en manöverarm sönder på den ena och detta var kanske det första fröet till det som ett år senare gav Eric en extra semesterslantt. I samband med att man funderade över den trasiga manöverarmen — den var för klen — gjorde man en tidsstudie över operationen. Härvid konstaterade man att operationen till följd av den ökade tidsåtgången blev minst 60 öre dyrare per 100 detaljer.

— Jag ställde mig själv vid maskinen, säger Eric, och provade arbetsoperationen. Jag märkte då att det krävdes först en dragning nedåt i spaken och därefter en vridning med handens och underarmens hjälp. Efter varje borrningsrörelse måste jag vrida tillbaka spaken och sedan lyfta upp den innan jag kunde lägga in nästa ämne för borrning.

Eric kände ganska snart att vridningsrörelserna var påfrestande för handleden och armen. Han hade tidigare talat med doktorn om att så många av operatörerna ofta klagade över muskelvärk och annan värk i arm och axel. Han funderade över detta nu igen och för-

Eric Pettersson i uppfinnartagen: telefonkonferens med konstruktionskontoret.

stod att arbetsmomentet inte var idealiskt utformat. Något måste göras.

— Det tog inte många dagar förrän jag funderat ut vad som borde göras. Jag såg det framför mig i princip, men jag

Företagsnämnden

Från sammanträdet den 7 mars kan följande rapporteras — utförligare redogörelse finns i protokollet:

1974 har startat bra och för januari—februari noteras bättre ordergångsvärden än budgeterat och högre än i fjol. Faktureringen är också en aning högre än tidigare år.

Ca 30 personer behövs i verkstaden. Avdelningsnämndernas verksamhet fortsätter t v utan ändringar.

En uppfräschning av personalmatsalen är planerad och beräknas prel ske under semestern.

Werner Hübner tar emot belöning — kr 640:- — för sitt förslag till ändrad fastsättning av balkar för motorinfästning på plankhejare.

Per Olov Andersson med en tång som han just slipat enligt den av honom föreslagna förbättrade metoden. Förslaget inbringade honom kr 270:- i belöning.

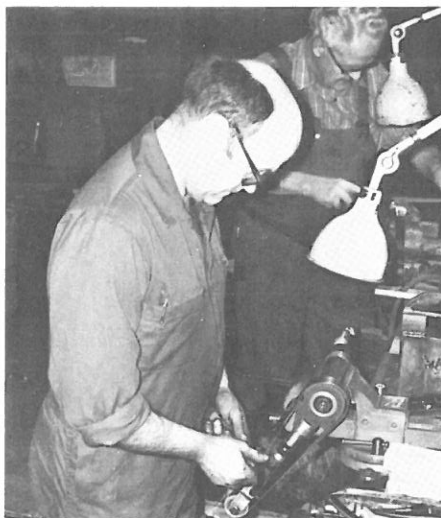
visste då inte ännu *hur* det skulle lösas. Jag diskuterade min idé med konstruktionsavdelningen och denna började söka den bästa tekniska lösningen med lämpliga komponenter.

Det tog drygt ett halvt år för Eric och konstruktörerna att utforma lösningen, skaffa fram nya detaljer och installera dessa. Nu har Erics idé prövats i praktiken under ett par månader och visat sig infria de förväntningar som ställdes på den första ganska utvecklade idén.

— Det första som behövs för att en ny uppfinning skall komma till är att man har ögonen med sig och "tänker till", menade Eric. När man då upptäcker att något inte fungerar tillräckligt bra — ja då dröjer det inte länge förrän det "knäpper till i boetten" och man får klart för sig ungefär hur det borde vara. Sedan är det mest fråga om ett lagarbete mellan "uppfinnaren", tekniker och andra att utforma den första idén till en praktiskt användbar lösning.

Det är i och för sig roligt och nästan spännande att fundera över tekniska och andra problem och man blir glad och nöjd när man funnit en enkel men bra lösning. Men en belöning i form av en summa pengar (tyvärr beskattade!) och en god företagsnämndsmiddag är naturligtvis också välkommen.

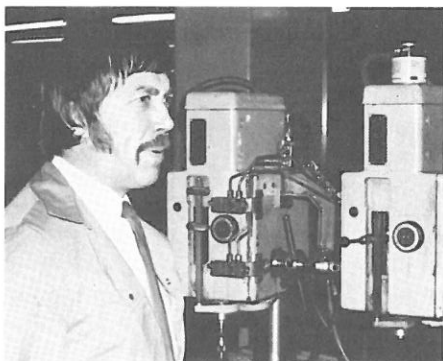
... gick till företagsnämndens middag för att kassera in drygt en 1000-lapp som bidrag till Italienresan i sommar.

Holger Hagelin tyckte inte om att skärpa skäret med fil. Praktisk som han är föreslog han en luftdriven bandslipmaskin. Nu går det fortare och enklare och Holger kammade in kr 340:-.

— Men då är det viktigt, understryker Eric, att man så tidigt som möjligt lämnar in sitt förslag till förslagskommittén. Det är ju det enda beviset man har på att man kanske var först med att komma med idén.

Och som sagt: förslaget behöver inte alls vara färdigt i alla detaljer — det är idén som belönas. Och man behöver inte vara ingenjör, konstruktör, läkarutbildad eller

Resultatet (apparaterna på den vänstra maskinen) av en snilleblix och konstruktivt tänkande granskas av sin upphovsman. Som sedan...

liknande för att kunna kläcka idéer. Man får sedan hjälp av lämplig sakkunskap för att utforma idén till en teknisk anordning.

— Jag är säker på att det finns många anställda i fabriken som har många och

Nya ansikten

Som personalchef har från den 16 april i år anställts Stig Westerberg. Han är 41 år och kommer från ALFA LAVAL i Tumba, där han tjänstgjort sedan 1960.

Göran Adde har anställts som VD-assistent. Göran är född 1944 och kommer närmast från Orrje & Co Scandiaconsult i Stockholm.

Ingemar Bernehed har anställts som chef för vårt franska dotterbolag, Bahco S.A., Paris. Han kommer närmast från CTC-bolagen.

goda idéer. Dom bör tala om dom, d v s lämna in dom i form av förslag — annars kanske det inte blir något av dom. Vi tycket att Erics sista råd förefaller vara väl värt att beaktas av alla "uppfinnare" med groende idéer. Håll förslagsbrevlådorna kokande!

Pensionärer

Den 21 december förra året avtackades tvillingbröderna *Hjalmar* (t v) och *Bernhard Gabrielsson*. Båda anställdes första gången samma dag för 54 år sedan men arbetade vissa perioder i yngre år även i andra företag. Den sammanlagda tiden som de ägnat vårt företag sina mycket uppskattade tjänster blev dock nära 50 år för Hjalmar och i det närmaste 40 år för Bernhard. Tack för gediget arbete och lycka till som friherrar!

Erik Almqvist anställdes för 31 år sedan. Den 31 januari i år avtackades han för lång och värdefull arbetsinsats.

Nils Berglind kom till oss 1966 och lämnade oss den 31 januari i år efter väl förrättat värv.

Efter 51 års lång, trogen och oavbruten anställning övergick *Hjalmar Berglund* till det friare pensionärsstadiet den 28 februari i år. Han verkade de första 35 åren vid Primusfabriken på Lilla Essingen — de senare ca 15 av dessa år som förman. Han förblev Stockholm trogen när Primustillverkningen överflyttades till Flen och Hagfors och övergick därför till en tjänst på centrallaget vid huvudkontoret där. När detta lager för åtta år sedan flyttades till Enköping arbe-

tade han några år här hos oss. Den sista arbetsplatsen blev dock åter samma som den första: Stockholm. När vår Stockholmsfilial upprättades följde han givetvis med dit.

På bilden avtackas Hjalmar av Åke Rehnström. Närmast den blivande pensionären står en ganska nybliven sådan — *Gunnar Jansson*, som arbetat ihop med Hjalmar i många år ända fram till 1972, då han gick i pension.

Axel Lundh presenterades som pensionär redan i förra numret av Ställskruven. Han stannade dock kvar hos oss ytterligare en månad och avgick inte förrän den 25 januari i år.

Ställskruven gratulerar

Den 18 februari uppmärksammades vårt 40-åriga samarbete på Finland med vår agent där, Oy Perma AB, Helsingfors. Från en blygsam start 1934 har vi rätt betydande framgångar på den finska marknaden och vi räknar i dag med en 40 % marknadsandel sett över hela vårt handverktygsprogram.

På bilden ses grundaren av Oy Perma AB, generalkonsul Sigvard Blomqvist, med nuvarande chefen, sonen ingenjör P O Blomqvist. Övriga på bilden är Bahco Verktygs VD Gösta Höij, direktör Åke Rehnström och försäljningschef Claes Claesgård.

Bakgrund

Under hela 1973 pågick en större utredning under namnet Långsiktig produktionsrationalisering. Syftet var bl a att kunna sänka tillverkningskostnaden för våra handverktygsprodukter och därmed också möjliggöra ökning av försäljningsvolymen. Vidare önskade vi åstadkomma en långsiktig plan för utveckling av våra produktionsresurser.

Utredningen resulterade under slutet av året i ett omfattande förslag till åtgärder. Förslaget har godkänts i princip och vi står nu inför ett genomförande.

Omfattning

Projektet, som nu erhållit namnet Ex-77, vilket står för Expansion 1977, omfattar i huvudsak

— ytterligare koncentration av tillverkningsprogrammet i kombination med volymökningar för i första hand skiftnycklar.

EX 77

att möjliggöra volymökning och avveckling av äldre byggnader.

— Förbättring av arbetsmiljön, varvid personalen skall medverka vid utformning av arbetsplatser etc.

— Förbättrad materialstyrning bl a med separat planering av smedja och mekanisk verkstad för att erhålla kortare genomloppstider och säkrare leveranser.

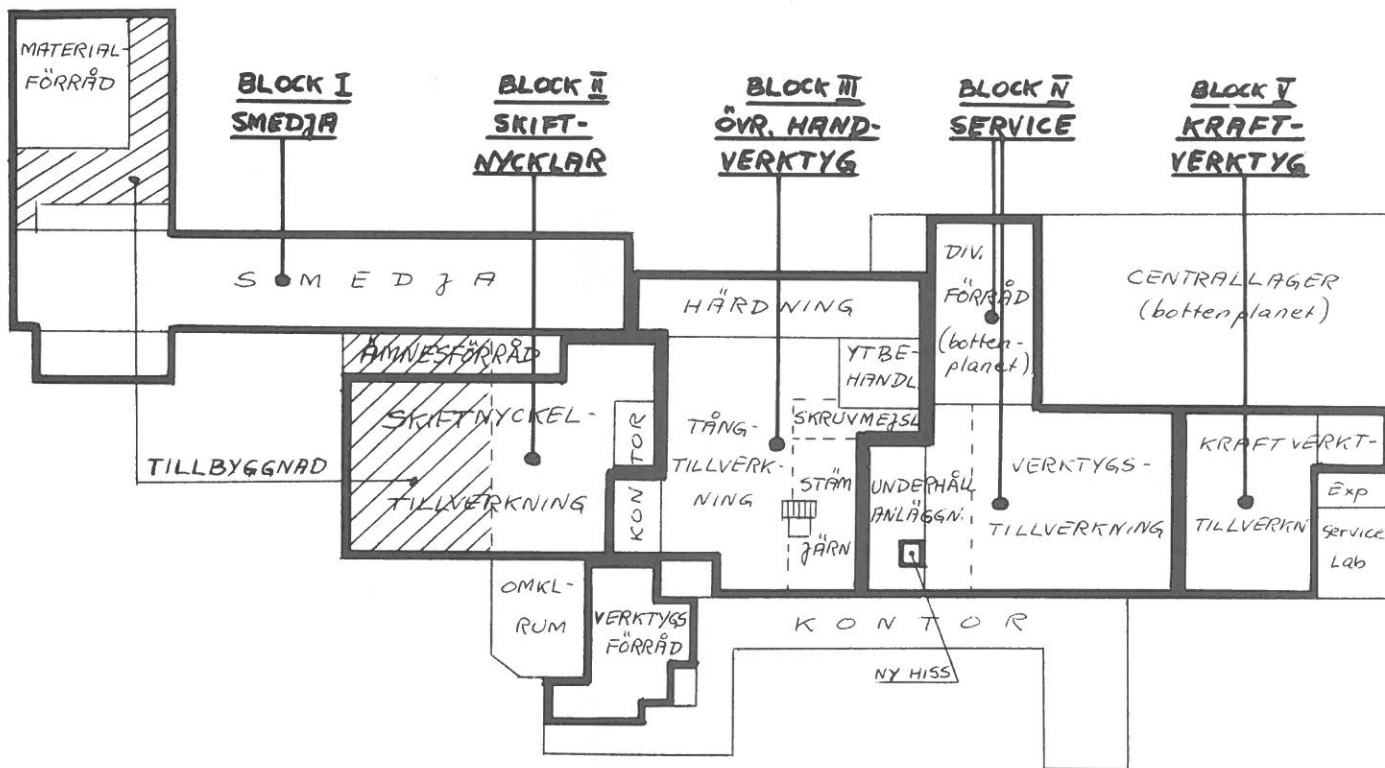
— Anpassning av produktionsavdelningens organisation till fabriken in delning i produktionsblock, som bildar organisatoriska enheter med eget ekonomiskt resultatansvar och egna resurser för bl a produktionsteknik och detaljplanering.

Byggnation

I princip är samtliga aktiviteter nu uppstartade. Insatserna koncentreras dock i första hand på de tillbyggnader, som är nödvändiga för projektets genomförande, då dessa måste komma i ett tidigt skede. Byggprojektet omfattar tillbyggnad av mekanisk verkstad med 1700 m² och inrymmande även nytt kontor för smedjan samt omklädningsrum för smedjans kvinnliga personal. Vidare tillbyggnad av vårt materialförråd med 1100 m² varav ungefär hälften utgöres av ett varmbonat utrymme för ämnesklippning. Slutligen ingår byggnad av en hiss mellan entresolverkstad och centrallager i samband med att vissa förråd skall inrymmas i centrallagret.

Vår avsikt är att påbörja byggnationen under sommaren.

Folke Möller

— produktionsteknisk rationalisering för minskning av manuellt arbete och ökad mekanisering.

— Produktionsanpassning av produkterna.

— Ny fabrikslayout med indelning av fabriken i 5 st produktorienterade produktionsblock:

- Smedja
- Skiftnycklar
- Övr. handverktyg
- Kraftverktyg
- Driftsfunktionen

— Ny generalplan för fabriken långsiktiga utveckling med tillbyggnad för

Genomförande

Projektets genomförande kräver relativt lång tid, ca 3 år, beroende på att produktionsstörningar måste undvikas samtidigt som leveranstiderna är långa för vissa investeringsobjekt. Den totala kostnaden för projektet är beräknad till 27 milj kr varav huvudparten, 21 milj kr, är att hänföra till maskininvesteringar. För det fortsatta projektarbetet har en särskild projektorganisation utformats. Personalen kommer att hållas underrättad om projektets fortskridande och beredas möjlighet att medverka i första hand genom redan befintliga samrådsorgan.

Bli blodgivare!

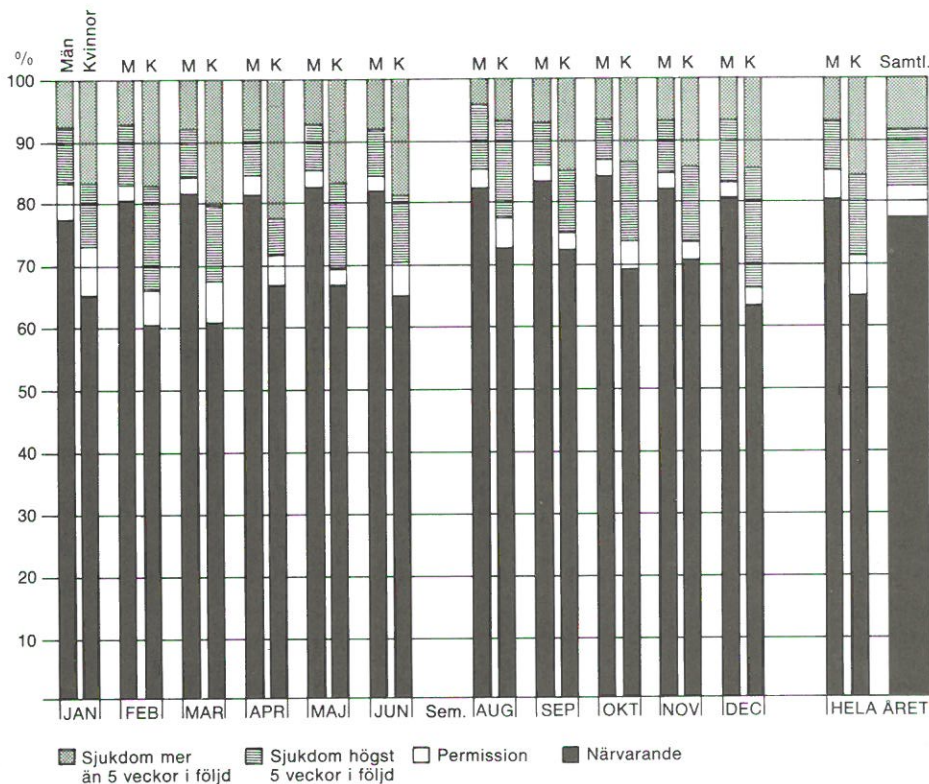
”Ditt blod kan ge — liv åt andra,
— trygghet åt dig själv,
— hjälp åt vetenskapen.
Ge av ditt blod.”

NÄRVARO OCH FRÅNVARO 1973

Det stora diagrammet visar den genomsnittliga närvaron och frånvaron bland verkstadspersonalen i Enköping varje månad förra året. För varje månad anges detta i procent för män resp kvinnor. Männens närvaro var omkring 80—85 % medan kvinnornas var 60—70 %. Detta betyder med andra ord att ungefär två män av tio och mellan tre och fyra kvinnor av tio var frånvarande varje dag. Orsakerna till frånvaro är givetvis många och svårbedömbara — klart är dock att kvinnornas högre frånvaro (framför-

allt med permission) i stor utsträckning beror på att mammorna oftast stannar hemma när något barn blivit sjukt.

Frånvarobilden i Lindsberg var helt annorlunda: av totalt i genomsnitt 32 anställda (varav 1 heltids- och en halvtidsarbetande kvinna) var 7 % (drygt 2 personer) frånvarande varje dag på grund av permission och/eller sjukdom. Bland kontorspersonalen var närvaron högre och frånvaron lägre: 95 % av männen och 93 % av kvinnorna var närvarande och 5 resp 8 % frånvarande.

MÅL- SÄTTNING 1973

Hur lyckades vi?

Försäljning

Det allra högsta målet sattes av försäljningen. På deras axlar vilade ansvaret för en kraftigt ökad orderingång inte bara för att infria den egna målsättningen utan även för att skapa förutsättningar för oss andra att arbeta enligt planerna. Målsättningen var 30 % upp och man nådde 29. Nästan en femtedel? Det förnämliga resultatet skall tillskrivas både kraftverktygs- och handverktygsavdelningarna, och en särskild eloge ger vi åt exportavdelningen, som tog flera steg uppåt i ett kliv.

Service

Det är naturligtvis svårt att göra en jämförelse mellan vår servicenivå och den service andra företag inom branschen presterar. Men ett är säkert. Jag har inte tidigare upplevt så många nöjda kunder som just under fjolåret. Självfallet är det delvis en följd av vår ökade leveransberedskap, som utgör en integrerad del av vår kundservice. Men som jag förstått av kundernas uttalanden lämnar vi nu inte bara klara besked om våra leveranstider, vi håller dem också.

I servicen är vi alla involverade.

Produktion

Fjolårets tillverkningsvolym var helt tillfredsställande. Men så skulle vi sänka

Fakta om våra lönekostnader 1973

Under 1973 har våra sammanlagda lönekostnader fördelat sig på följande sätt:

Löner

därav inbetalda skatter för de anställda
därav kontant utbetalt

29.260.000

13.470.000¹⁾

15.790.000²⁾

Sociala kostnader (20 % av totala lönekostnader)

7.145.000

Våra sammanlagda lönekostnader

36.405.000

I de sociala kostnaderna ingår företagets kostnader för ATP, sjukförsäkring, yrkesskadeförsäkring, grupplivförsäkring, avtalsgruppsjukförsäkring, särskild tilläggspension, avgångsbidrag, avgångsersättning samt ITP.

Dessutom ingår den allmänna arbetsgivaravgiften — löneskatten — som uppgår till 4 % av företagets lönesumma.

¹⁾ 46 % av lönerna

²⁾ 43 % av totala lönekostnaderna

tillverkningskostnaden med 7 % var vår målsättning. Vi klarade 3 %. Många kostnadslag lyckades vi bra med, några visade överdrag, men vi skall inte gå in på detaljerna här. Men en punkt vill jag återigen ta upp, och det är kassationerna. Smedjan visar fortsatt förbättring, skiftnyckeltillverkningen är på rätt väg, men kassationsutvecklingen på tänger är jag inte alls nöjd med. Där finns mycket att göra för att rädda betydande värden, och där måste en förbättring ske under det här året.

Personal

Personalomsättningen och frånvaron från arbetet förändrades inte nämnvärt under året. Vi tycks nu ha stabiliserat oss på en nivå i båda fallen som många industrier med oss ligger på. Vad som är tråkigt är att de långtidssjukskrivnas antal tenderat öka.

Rörelseresultat

Att vi lyckades i vår målsättning på den här punkten har framgått bl a av anslag på våra tavlor och vad jag sagt under "VD-informationen". Det samfälliga resultatet av alla våra aktiviteter blev alltså helt i överensstämmelse med vår målsättning.

G. Höij

Växeln – Bahcos röst utåt

— "De' e' Bahco. . . . Han har ett annat samtal. Går det bra att vänta? . . . Han har gått för dagen och bett oss anteckna om han kan ringa i morgon."

Så ungefär kan det låta när man ringer till Bahco Verktyg. En anonym telefonröst, vänlig men korrekt. Ibland kan man undra vem som döljer sig bakom rösten. För det första skall vi då tala om att det inte är *en* röst utan fem. Så många är det nämligen som betjänar Bahco-växeln. Innan vi går närmare in på växeltelefonistens arbete, ska vi titta på lite fakta om växeln.

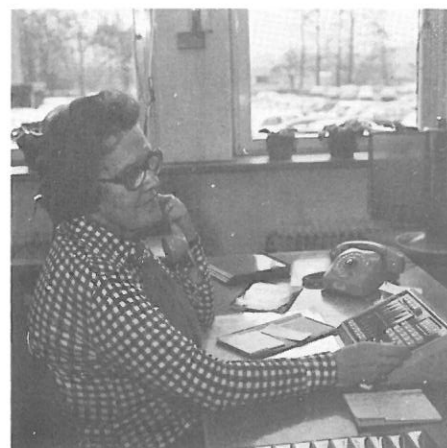
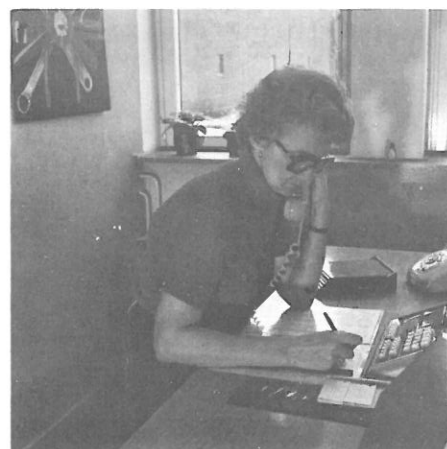
Telefonväxeln är en Automatisk Abonentväxel Typ A-333 med drygt 200 anknytningar. Det finns ingen exakt statistik, men uppskattningsvis kommer det in ca. tusen samtal per dag. Jäktigaste tiden är måndag förmiddag och fredag eftermiddag. För att få en uppfattning om mängden utgående samtal (fast de kopplas i allmänhet direkt) kan nämnas att telefonräkningen här på Bahco Verktyg ligger på ca. 70.000 kr per kvartal. Kanske något att tänka på när man våndas över teleräkningen där hemma.

Arbetsledare för växelpersonalen är Anna-Lisa Forsberg. Hon har suttit i växeln i 18 år. Ännu längre, 25 år, har Margot Hallgren arbetat i växeln. Sedan har vi Ulla Lundin, Anne-Marie Ahlgren och Karin Öhlin. Alla deltidsarbetande, en fördel tycker alla.

Det bästa med telefonistjobbet är nog att när man går hem kan man koppla av jobbet, säger Anna-Lisa Forsberg. Kontakten med människor och det förtroende man ofta känner att man har är också positiva sidor i jobbet. På frågan om det inte finns några nackdelar med arbetet, säger alla att de trivs väldigt bra och ingen kan få fram någon direkt nackdel.

En vanlig misstanke är att telefonisten kan avlyssna pågående samtal. *Det kan hon inte, "gudskelov"* säger Anna-Lisa Forsberg. "Trots det finns det fortfarande folk som tror att när man säger något man kanske inte borde känna till, så har man hört det i växeln. Så det är bäst att hålla tyst."

Förekommer det att folk när de ringer är förbannade på någon och låter det gå ut över er? "Nog händer det allt, men som väl är har vi en brytare på luren så att vederbörande slipper höra vad vi svarar tillbaka."

Anmärkingar mot vår egen personal? "Nej, inga alls — dom är alltid snälla och vänliga. Men om vi finge önska något, så är det att alla som har egen telefon ännu mera regelbundet än nu talar om för oss när dom går ifrån sin arbetsplats. Vi vill ju ge våra kunder och andra som ringer till oss så god service som möjligt och därför vill vi alltid kunna ge snabba och riktiga besked. Och tala om för oss vart Ni går och när Ni räknar med att komma tillbaka. Lägg inte bara av telefonluren!"

Arbetsledare – Att sitta mellan två stolar

I förra numret av Ställskruven hade vi en artikel om arbetsledare — ”att sitta mellan två stolar” — där vi intervjuade representanter för olika parter om arbetsledarens roll och arbetsituation. Artikeln följs här upp med en diskussion mellan representanter för arbetsledarna, verkstadsklubben och produktionsledningen.

Diskussionsdeltagare är Hilding Löqvist, ord-

förande i arbetsledarklubben, Eric Pettersson, arbetsledare, Folke Möller, produktionschef, Gunnar Askerlund, verkstadsingenjör, Rolf Smedberg, ordförande i verkstadsklubben och Anton Eriksson, representant för arbetarsidan. Diskussionen återges här ”oredigerad”, dock något förkortad.

Eftersom det handlar om arbetsledare kanske Löqvist kan inleda. Rubriken ”att sitta mellan två stolar”, tycker du att det är en riktig beskrivning av er situation?

LÖVQVIST: Ja, det är det väl på sätt och vis. Men själva upplägningen av förra artikeln var inte lyckad för vår del. Jag har fått mycket kritik för att jag över huvud taget ställde upp. Det var en olycklig början.

Är det något speciellt du tänker på då?

LÖVQVIST: Ja, syndabocken är väl Smedberg. Jag reagerade inte själv så mycket, men andra har reagerat starkt mot hans uttalanden.

Det kanske beror på att vi spetsat till en del formuleringar och att svaren inte kunnat återges så utförligt som man skulle önska.

SMEDBERG: Vad är det ni har hakat upp er på?

LÖVQVIST: Det är många som har tagit mycket illa vid sig av formuleringar, som att vissa är odugliga som arbetsledare och att arbetsledaren blivit något av ”springpojke”.

Smedberg sa att ”det förekommer arbetsledare som inte är tillräckligt kompetenta i vissa fall” och att ”arbetsledarens jobb har alltmer blivit ”springpojken”, att helt enkelt dela ut jobb”.

MÖLLER: Jag vill bestämt gå emot det Smedberg sagt, därför att det är inte alls på det sättet. Vi har gjort en fre-

kvensundersökning här, som visar vad arbetsledarna sysslar med. Där får man klart för sig att det är en mångfald arbetsuppgifter och att det genomgående är svåra arbetsuppgifter.

ERIKSSON: Jag förstår vad Smedberg menar med det där uttalandet. Det finns ju arbetsledare som själva säger att ”man har ju inte så stor uppgift att fylla här, man är ju snart inte mer än springpojke”.

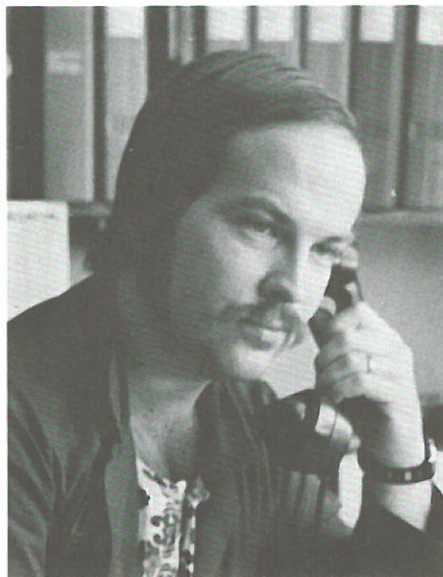
Det här med springpojke är väl i och för sig inget nedsättande om arbetsledare utan snarare en kritik mot en del av de uppgifter som ges.

ERIKSSON: Ja just det, det är det vi menar.

MÖLLER: Ja, men just detta ”att helt enkelt dela ut jobb”, det vill jag påstå är den lilla delen av ert jobb. Begreppet ”springpojke” är kanske rätt så tillvida att arbetsledaren slits från än det ena, än det andra hela dagen. Så långt är det rätt.

ERIKSSON: Ja, men misstolkas det här påståendet, så måste det förstås dementeras.

Smedberg tror att det är månadslön och tjänstemannaställningen som lockar en person att bli arbetsledare. Vad anser ni om det?

MÖLLER: I viss mån kan jag hålla med Smedberg på den punkten. Det måste väl ha en viss betydelse. Men det är klart att det finns mera som ligger bakom. Jag tror att det ligger i människans natur att vilja avancera.

PETTERSSON: Arbetsuppgifterna är väl intressantare. Vi arbetsledare måste ju vara intresserade av att arbeta med människor mer än att stå vid en maskin.

MÖLLER: Det är ju ett intressantare och mer omväxlande jobb än att t.ex. stå vid en maskin.

SMEDBERG: Det har ju mycket att göra med vad man gjort tidigare, innan man får chansen att bli arbetsledare. Har man ett bra jobb och blir erbjuden att bli arbetsledare kanske man ställer sig mer tvekan.

Löqvist säger att företagsledningens förtroende är en avgörande faktor vid rekryteringen av arbetsledare. Innebär det att arbetsledaren inte behöver ha arbetsgruppens förtroende?

LÖVQVIST: Förr var det väl så, men det börjar väl slå om. Nu tar man mer hänsyn till om han fungerar på verkstadsgolvet.

MÖLLER: Det är nödvändigt att en arbetsledare har förtroende i alla lägen. När vi rekryterar internt har vi ju dessutom möjligheter att följa upp de personliga egenskaperna och brukar också göra det. Vi har väl under senare år inte rekryterat någon internt utan att vi har

talat med arbetsledarklubben och verkstadsklubben. Då får man ju en rätt god bild av personen som sådan. Däremot vet man ju inget om hans arbetsledaregenskaper.

Möller säger att arbetsledaren blir lite av buffert mellan motsättningar mellan företagsledning och arbetare. Är det i så fall riktigt att dessa motsättningar ska mötas hos arbetsledaren eller ska problemen lösas på annat håll t.ex. fackligt?

LÖVQVIST: Det är väl självklart att vi blir buffert. Bli gubbarna missnöjda på avdelningen är vi dom första de är på, det gör detsamma om det är fackligt eller om det är produktionsmässigt. Det är vi som får ta de första smällarna och det är ju fullt naturligt.

SMEDBERG: Det är väl riktigt också tycker jag, att man först ska försöka lösa problemen med förman. Det är först senare, om man inte kan lösa frågorna, som man går vidare till facket eller chefen.

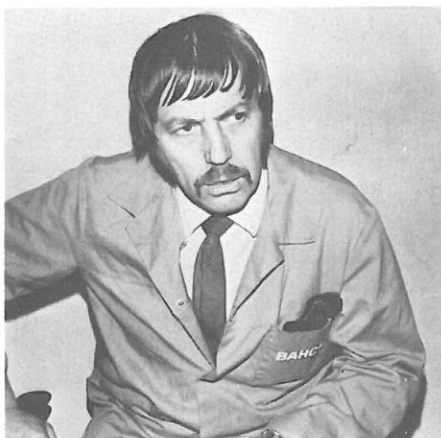
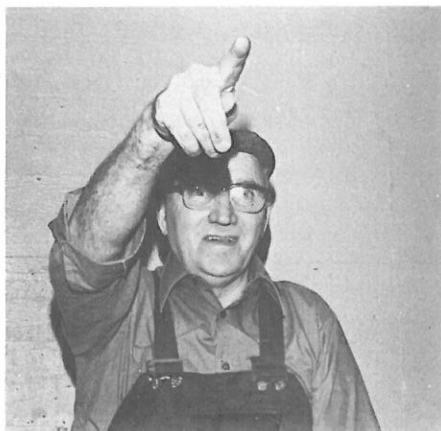
MÖLLER: Man kan ju inte komma ifrån att det måste vara intressekonflikter mellan arbetstagsarsidan och arbetsgivar-sidan. I det system som vi jobbar med är ju arbetsledaren arbetsgivarens "yttersta utpost". Då måste det här mötas på arbetsledarplanet.

SMEDBERG: Vi har ju bra samarbete med förmännen. När det dyker upp problem går vi ofta först till förmännen för att lösa problemen.

Både Löqvist och Smedberg var kritiska till ackordsättningen, dvs. att arbetsledarna inte längre kan påverka ackordsättningen.

LÖVQVIST: Det är riktigt. För kunde vi ju påverka den mer än vi kan nu. Om det sedan är till fördel eller nackdel, det kan väl diskuteras.

ERIKSSON: Vi tycker att i de fall där det inte går att sätta ett riktigt ackord, där ska förman ha rätt och möjlighet att sätta vad han tycker är riktigt.

MÖLLER: Jag vill kanske inte hålla med om att arbetsledarna står utanför ackordsättningen, tvärtom. Min uppfattning är att de är ordentligt inblandade genom att de bl a skall tillse att arbetsplatsen är rätt utformad och att arbetet bedrivs på rätt sätt. Det vi däremot har ändrat på är detta med tilläggsbetalningar. Nu sköter vi inte det själva, men där anser jag att det är angeläget att vi har en så likformig tillämpning som möjligt över hela företaget.

LÖVQVIST: Vad det gäller tilläggsbetalningen, var det väl en fördel för de flesta förmän att den kom bort.

Beträffande arbetsledaren i framtiden säger Möller att han gärna vill tro på det här med självstyrande grupper, men arbetsledaren kommer alltid att finnas kvar som lagledare. Kommer den här "lagledaren" att väljas inom gruppen, eller kommer han att utses av företaget?

MÖLLER: Vi har ju inga avancerade planer på en sådan uppläggning. Det som jag anser viktigt, det är att var och en har möjlighet att påverka sin egen arbetssituation. Det tycker jag är ett krav som man ska försöka uppfylla. Där tror jag inte att situationen för arbetarna är sämre än för någon annan. För övrigt tror jag inte på självstyrande grupper för den typen av industri som vi har här.

SMEDBERG: Nog finns det väl några avdelningar som skulle kunna vara självstyrande här, men jag tror det ligger långt fram i tiden.

ERIKSSON: Jag tror att vi här på Bahco har för hög personalomsättning för att få självstyrande grupper som håller ihop en längre tid. Det fordras ju för att en sådan här grupp ska kunna fungera. Det kan ju tänkas i framtiden att man kan komma att driva en del av produktionen på sådant sätt.

MÖLLER: Här kommer man lite in på vad Smedberg säger, att arbetsledarens jobb börjar likna springpojken. Om det vore på det sättet, OK, då kanske man skulle klara det hela med självstyrande grupper.

ASKERLUND: Hur mycket grupper och hur mycket lag vi än skapar här på

Bahco, så måste det ändå finnas några kontaktvägar mot vår produktion. Någon måste kanalisera ut detta och däri ligger ju en stor del av arbetsledarens uppgifter i dag.

LÖVQVIST: Jag tror att det även i framtiden måste finnas någon kontaktman och någon man kan avreagera sig på. Så fort det blir fler än två i laget kan det bli slitningar.

ASKERLUND: Ja, det kommer alltid att finnas primära kontaktmän. Även om man kanske inte kallar vederbörande arbetsledare, så kommer det alltid att finnas en representant för gruppen. Arbetsledaren kommer alltså att finnas kvar som funktion.

ERIKSSON: Får jag fråga, innan vi slutar, dig Pettersson. Har du inte en känsla av att det finns folk på din avdelning som går omkring och tror att du är en väldigt auktoritär person, som det inte går att tala med?

PETTERSSON: Jag tror inte det. Det är klart att en del är svåra att få kontakt med. Alla människor är ju inte lika.

ERIKSSON: Det gäller ju att alla på avdelningen har förtroende för förman. Då brukar det gå bra.

MÖLLER: Frågan är ju om man har så mycket problem som man vill ta upp och diskutera. Vi har ju provat sammankomster av alla möjliga sorter, men jag har den uppfattningen att det huvudsakligen är företaget som får ta upp olika problem, provocera fram frågor. Men vad det gäller arbetsledare, så tror jag alltså på arbetsledare även i framtiden. Jag tror också att kraven kommer att öka på arbetsledarna, och att vi kommer att ställa högre krav när vi rekryterar. Det finns ju flera företag redan i dag som kräver ingenjörsutbildning när de söker arbetsledare.

Därmed får vi avsluta diskussionen. Ställskruven tackar alla diskussionsdeltagare för att ni varit villiga att ställa upp.

Doktorn ger goda råd

Många inom vårt företag sjuknar i ryggont tillfälligt eller mer konstant och ofta återkommande. 80 % av svenska folket i vuxen ålder har någon gång haft ont i ryggen, varför det ej är så underligt att ryggåkomor ligger högt på besökslistan på läkarmottagningen. Utlösande moment för ryggont är många gånger hastiga knyckar, sneda eller tunga lyft. Besvären går ofta över på några dagar eller veckor, men har tyvärr tendens att återkomma vid senare oförsiktig rörelse. Anledningar till ryggont inom vårt företag är ofördelaktiga arbetsställningar, -rörelser samt felaktig lyftteknik. För att komma till rätta med detta försöker vi förbättra arbetsplatserna ur ergonomisk synpunkt samt att lära ut rätt lyftteknik och att lyfta med mekanisk hjälp. Rätt lyftställning innebär rak överkropp, sträckta armar och böjda knän. För att ständigt kunna lyfta på detta sätt måste man ha god benstyrka som erhålles med regelbundna benövningar. Ryggen bör övas för att stärka muskulaturen och få bättre stabilisering av kotpelaren. Bukmuskulernas kondition är också viktig i detta hänseende och dessa bör tränas för att vid behov kunna öka buktrycket tillräckligt för att stabilisera kotpelaren framifrån. På detta sätt med god muskulatur får man således kotpelaren omgärdad av stabiliserande faktorer som en korsett, man blir mindre trött i ryggen och får mindre ofta ryggont.

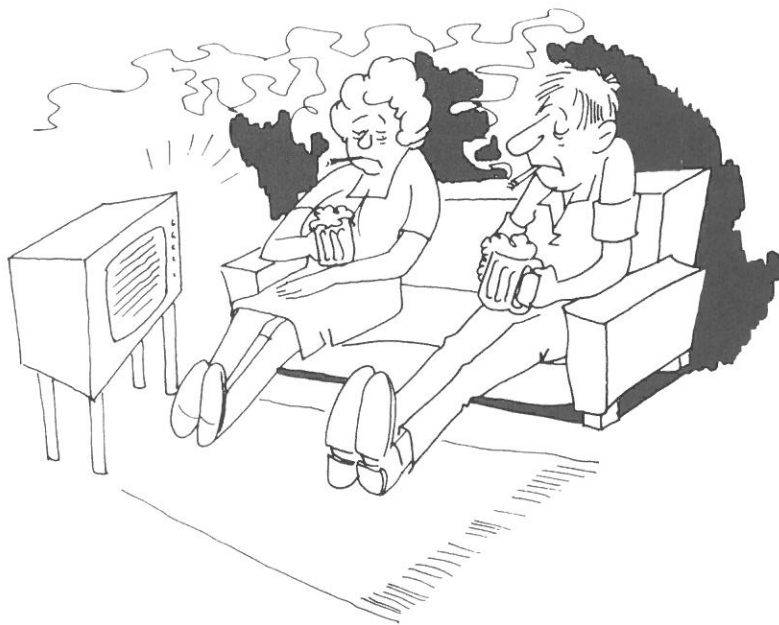

Hjärt- och kärlsjukdomarna orsakar i vårt land vartannat dödsfall och det samma gäller inom den övriga västvärlden. En rad faktorer spelar in bl a arvsanlag, kost och livsföring. Arvsanlagen kan vi ej göra något åt så länge vi ej kunna välja våra biologiska föräldrar.

Kosten kan dock påverkas. Svensken har tendens till övervikt, detta är delvis ett estetiskt problem men också en nackdel ur hälsosynpunkt. En tumregel bör vara att ej öka vikten efter 20-årsåldern. Bantningsråd och olika sorters bantningsdiät dyker upp i press och massmedia med jämna mellanrum, mer eller mindre kostsamma, smakfulla och mättande. Sanningen är dock enkel. Om det tillförda antalet kalorier motsvarar antalet förbrukade bibehålles kroppsvikten. Allt överskott av kalorier omvandlas till fettväv. Om man dagligen tillför 50 kilokalorier mer än man förbrukar ger detta 18000 kcal överskott på 1 år vilket motsvarar 3 kilo fettväv. På 10 år leder detta till övervikt på 30 kg. 4 sockerbitar håller 50 kcal! Promenad i snabb takt 2 km motsvarar 100 kcal, medelhårt trädgårdsarbete i 30 minuter ger liknande förbrukning. Av det sagda framgår således hur lätt det är med smygande viktökning och den som önskar undgå övervikt bör alltså äta och motionera efter ovan givna enkla regel.

Rökning av 2 cigaretter medför inom några minuter ökat andningsmotstånd på 2—3 gånger normalvärdet. Detta märks mycket litet i vila, men vid ansträngning känner sig rökaren extra tungbröstad och andfådd. Rökning påverkar hjärta och blodomlopp. Två cigaretter före muskelarbete ger pulsökning på mellan 10—20 slag per minut. Rökaren kan ha cirka 5 % av blodkropparna blockerade av koloxid och för att transportera en viss syremängd måste rökarens hjärta pumpa mer blod per tidsenhet och belastningen på hjärtat ökar således. Rökning medför konditionsförsämring och graden avgöres av antalet cigaretter.

Förmågan att orka med sitt arbete både fysiskt och psykiskt hänger intimt ihop med den enskildes kondition. Ju bättre kondition desto mindre allmän trötthet, mer kraft och lust för aktiviteter på fritiden och bättre välbefinnande. Kroppens anpassningsförmåga är stor, man kan vänja sig vid värme, kyla, hög höjd, tungt arbete men också vid inaktivitet. Miljön har de senaste decennierna i kulturländerna omskapats i så måtto att tekniska hjälpmedel övertagit mycket av det arbete som tidigare gjordes med muskelkraft. I de flesta fall har förändringarna varit till fördel men också stora problem har skapats. Kravet på fysisk rörlighet

och uthållighet har blivit mindre men fritiden har ökat jämfört med tidigare. Människan är ursprungligen konstruerad för aktivitet och detta innebär att nutidsmänniskan bör ägna sig åt regelbunden fysisk aktivitet på fritiden om hon skall fungera väl. Med regelbunden motion har man stor chans att undgå minskad kapacitet för viktiga kroppsfunktioner, fetma, nedsatt motståndskraft och allmän trötthet. Man kan ägna sig åt olika slags fritidsverksamhet, vara fysiskt aktiv eller passiv. Aktiv sysselsättning är någon form där muskelarbete ingår, ex trädgårdsskötsel, orientering, promenader, cykelturer, skidåkning, simning m m.

Passiv verksamhet är TV-tittande, bio-besök, kortspel, schack, frimärkssamlande. Den sistnämnda typen av sysselsättning bör kompletteras med aktiv verksamhet.

Vi bör alltså motionera regelbundet på fritiden, äta mindre (man vänjer sig) vara återhållsam med öl, alkohol, tobak, TV-tittande och bilåkning, allt detta för att klara det dagliga arbetet bättre och lättare och kunna få en meningsfull fritid.

Invandrare på skolbänken

Efter ganska långa förberedelser — vi har bl a fått vänta på kursanvisningar från Skolöverstyrelsen — har den i lagen föreskrivna undervisningen i svenska för våra invandrare äntligen startat. I en första omgång är två grupper uttagna — den ena undervisas av ABF och den andra av Kursverksamheten i Uppsala. Samtliga kursdeltagare har enligt den nya lagen rätt till 240 timmars undervisning. De får ledigt från arbetet för att kunna delta och de får betalt för varje lektionstimme.

Grupperna har tagits ut bland såväl dagtidsarbetande som skiftarbetande. Med hänsyn till just skifttiderna hålls lektionerna varannan vecka i slutet av förmiddagsskiftet och varannan vecka i början av eftermiddagsskiftet. Grupperna har sex lektionstimmar varje vecka. De flesta lektionerna kommer att hållas i ett lektionsrum inom fabriken.

Innan kursen kunde börja genomgick deltagarna en prövning (test) varvid deras kunskaper i svenska kontrollerades. Vi har inte kunnat ge alla invandrare, som behöver undervisning, ledighet och möjlighet till undervisning redan detta första år. Vi har därför tillsammans med Verkstadsklubben valt ut sådana invandrare till den första omgången, som antingen är helt nyanställda i Sverige under 1973 och i år eller har den längsta anställningstiden hos oss. Övriga invandrare kommer att få tillfälle till samma undervisning på arbetstid under de närmaste fyra åren.

Vi önskar kursdeltagarna lycka till och hoppas att de snabbt kommer att lära sig åtminstone så mycket av vårt språk, att deras möjligheter att få bättre kontakt med svenskar både på arbetsplatsen och ute i samhället ökas.

Insänt

Härmed skulle jag rikta några uppmärksamma rader till oss alla på verkstadsgolvet angående de nya arbetarskyddslagarna som trädde i kraft vid årsskiftet 1974, som berör oss alla, vad vi än sysslar med. Därför vill jag uppmana dem, som ofta glömmar skyddsglasögon och övrig skyddsutrustning på respektive arbetsplats. Det händer inte mej något jag är van med sådana tankegångar. Förbiser man verkligen riskerna som finns, det kan vi inte.

God arbetsmiljö och trivsel i arbetet hör ihop, det vill vi alla, men vi måste hjälpas åt att åstadkomma det, därför är det nödvändigt att se till att transportlådorna inte innehåller annat än produkter efter varje operatör.

N.N.

*

Vår man i Taiwan

Det talas här hemma mycket om vänster-
vridning, som inte bara skulle känne-
teckna det svenska samhället utan även
många andra länder i Europa och på
sina håll ute i världen.

Högervridna samhällen talas det mindre
om, ifall man bortser från rena dikta-
turer, där militär och polis gjort rent
hus bland både höger- och vänster-sym-
patisörer.

Den som ibland frågar sig vad som egent-
ligen skulle känneteckna ett högervridet
samhälle i modern tid, kunde lämpligen
göra ett besök på Taiwan, där en klar
majoritet av folk förefaller att betrakta
både kommunism och socialism som ett
svårt intrång i den personliga friheten,
vilken man här vill bevara och förvalta
med intensiv ambition.

Uppkomsten av denna politiska situation
är inte så märklig. När Mao Tse Tung
gick segrande fram i Kina och fördrev
Chiang Kai Shek till Taiwan eller For-
mosa, som ön ursprungligen kallades,
fick denne med sig de kineser, som ogil-
lade kommunismen allra mest. Det folk,
som länge varit bofast på Taiwan, mot-
tog Chiang Kai Shek välvilligt därför
att de haft en mörk historia bakom sig
med japanskt inflytande, medan förhål-
landena för dem starkt förbättrades un-
der kinesiskt inflytande. En politisk för-
ändring kunde kanske därför bli till det
sämre. Den bördiga ön med många na-
turrikedomar har heller aldrig delat de
kinesiska massornas svält och umbäran-
den på fastlandet.

Detta kan förklara att en kvinnlig kon-
ferencier i Taipei — Taiwans huvud-
stad — avslutade en show-kväll på en

restaurang med orden: "låt oss nu till
sist sjunga en sång om friheten, och
gärna unisont, så att den hörs ända fram
till fastlandet, och låt oss hoppas att
våra bröder och systrar där en dag skall
tillåtas sjunga samma sång".

Vad menar då Taiwan-kineserna med
frihet? Kortast uttryckt enligt ordspråket:
"Envar sin egen lyckas smed!" Man skall
ha frihet att svälta lika väl som att bli
rik. Vill man låta sin egen bil fungera
som taxi till omväxling, skall inga for-
mulär behöva ifyllas för detta hos myn-
dighetspersoner. Något som liknade vårt
hälsovårdsministerium, Trafiksäkerhets-
verk, butikstängningslag eller vad man
kan hugga till med, kunde jag ej upp-
täckta. Det var nära nog oinskränkt fri-
het för folk att söka ta det mesta i egna
händer utan att myndigheterna lade sig i
ens göranden och låtanden.

Det känns lite ovant att röra sig i detta
lössläppta samhälle. "Har den där bilen
broms eller blir man påkörd", är en
fråga man bekymrat kan ställa sig på
väg över en gata, men den enskilde föra-
ren tycks känna sitt fordon väl. Det är
inget som säger att man inte får åka
på trottoaren, så där tar sig särskilt
motorcyklister fram — men ack så var-
ligt och med minsta möjliga knatter.
Jag nämner detta därför att jag råkade
stå på Nybrogatan i Stockholm en fre-
dagseftermiddag och följa trafiken där
någon kvart. Vid två tillfällen passade
då ett par unga motorcykelförare på att
svänga in på trottoaren, och med riv-
starter ge sig till känna för förskräckta
fotgängare och med tuffa gapskratt ge
uttryck åt sitt övermod. Sådant uppträ-

Våra män i Taiwan: J C Chow och
M H C Chia

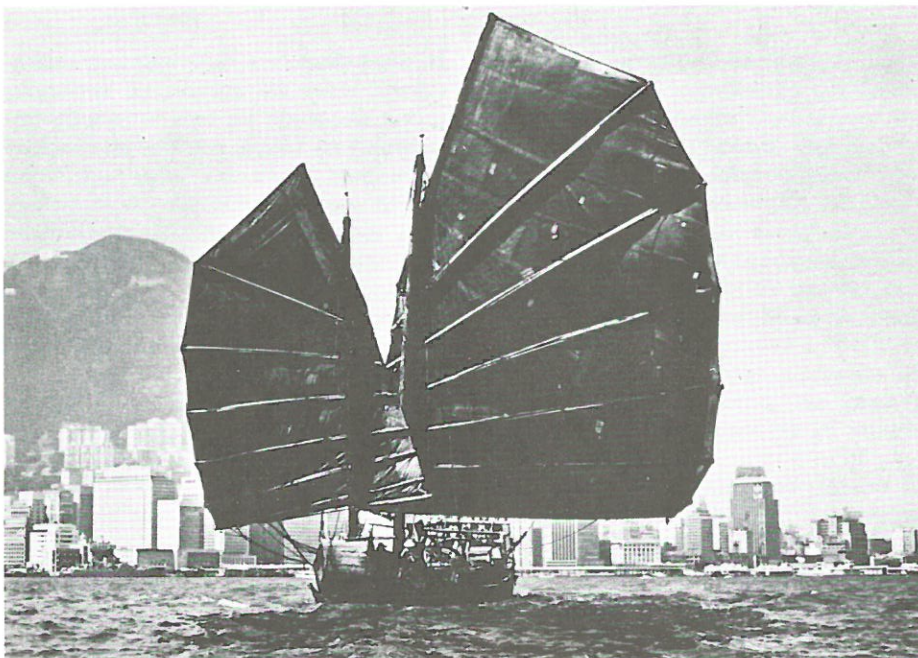
dande skulle inte fungera i Taiwan. Syn-
daren skulle "förlora ansiktet" och det
är värre än laglig bestraffning.

Regelrätt semester med betald ledighet
förekommer endast kring det kinesiska
nyåret, då en vecka brukar vara fri med
omfattande stängning av fabriker, kontor
och affärer; annars får folk begära ledigt
utan att få någon betalning, när de så
önskar — åter igen en slags frihet —
men alla jag träffade sade mig, att de
helt enkelt aldrig har någon riktig se-
mester.

Den lokala torgmarknaden har ofta
stängt mitt på dagen men i gengäld
öppet en bra bit över midnatt, och det
kändes smått otroligt att vandra i denna
marknad så där sent och finna hur kring-
liggande affärer samtidigt höll öppet,
och hur många människor som var i
rörelse, flera intagande någon gatuköks-
rätt på näringsställen liknande våra gatu-
kaféer sommartid.

Konkurrensen affärsmännen emellan ver-
kade mörkdande — alla ropade ut sina
varor till extra låga priser, inga hade
samma pris för samma vara — och kon-
sumenterna drog fördel av detta.

I denna marknad skall vi nu söka få in
Bahco-varorna. En agent blev utsedd
(United Engineering Co), och det verkar
mycket troligt att särskilt skiftnycklarna
kommer att kunna säljas, då Taiwan
föreföll i lika hög grad som Sverige be-
trakta skiftnyckeln som ett av de mest
oumbärliga verktygen. Överallt där verk-
tyg såldes, nog fanns skiftnyckeln med
— boden kunde vara aldrig så liten —
idag mest japanska märken — i morgon
skall det bli Bahco.

Matsalen

En uppsnygning av stora matsalen har påbörjats. Hela salen kommer att målas om, golvet repareras och ny belysning installeras. Nya bord och stolar kommer att anskaffas som ersättning för de gamla, som i stor utsträckning är starkt förslitna.

Matsalkommittén har fått uttala sig om färgval, möbler m m och förslaget har visats för företagsnämnden, som godkänt detsamma.

Matsalkommittén

består numera av följande:

Holger Hagelin, ordförande, Verkstadsklubben

Erik Markström, Verkstadsklubben

Stig Hallman, sekreterare, SALF

Gösta Johanson, SIF

Ulf Wallén, repr för företaget

Som kassör fungerar suppleanten från SIF, Lars-Olof Söderman.

Bensinrabatter och andra förmåner för Bahcoanställda

Vet Du om att Du, som är Bahcoanställd, får särskilda rabatter vid inköp av bensin, diesel- och smörjoljor m m vid de två BP-mackarna i Enköping? Fr o m i år gäller följande rabattsatser:

Bensin	5 öre/liter
Diesel	4 öre/liter
Smörjolja	10 %
Service	10 %

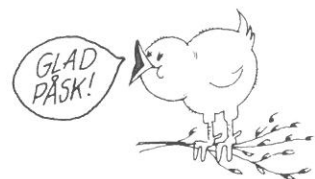
Biltillbehör exkl batterier och däck 10 %

Rabatterna gäller endast vid BP:s bensinstationer vid Bahco Ventilation och på Fjärdhundragatan 58. På lördagar får Du hyra smörjgropen på stationen vid Ventilation för 5:—/timme under den tid stationen är öppen.

På båda stationerna finns också en "Närbutik". Där kan Du köpa diverse livsmedel, tidningar, tobak, kioskvaror, kemisk-tekniska artiklar, leksaker, sport- och fritidsartiklar m m — dock utan särskild Bahcorabatt men gärna med BP:s kreditkort.

Om Du har BP:s kreditkort får Du rabatten avdragen direkt på fakturan. Om Du betalar kontant skickar Du under januari in alla Dina kvitton från föregående år till Enköpings Oljebolag (Ågatan 35, 199 00 Enköping), som räknar ut rabatten och skickar den till Dig per post. (1972 utbetalades 28.243 kronor i rabatter till Bahcoanställda.)

BP:s kreditkort gäller vid alla BP-stationer i Sverige, Finland och Danmark — dock utan den särskilda Bahcorabatten. Med detta kan Du alltså på kredit köpa BP-produkter samt övriga varor och tjänster som finns vid deras stationer. Om Du vill ha ett kreditkort kan Du hämta en ansökningsblankett på någon BP-station eller också kan Du ringa Enköpings Oljeaktiebolag, tel 381 00, så skickar dom blanketten per post.

Utbildning till TV-stjärnor

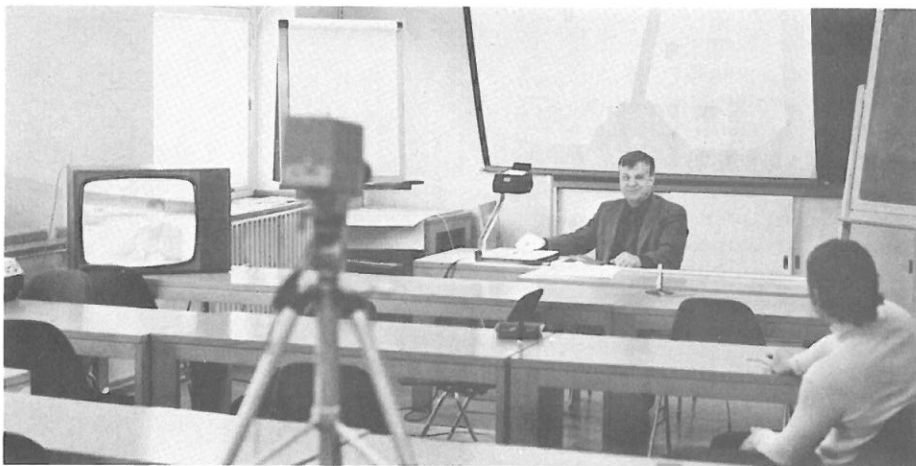
Under sex veckor i januari—mars har ett 20-tal medarbetare genomgått en kurs i föredragningsteknik, dvs. i att muntligt inför en större grupp åhörare redogöra för ett visst ämne. De viktigaste detaljerna i denna teknik är bl a

- användning av rösten
- sättet att uppträda
- språkbehandling
- användning av olika typer av hjälpmedel (svart tavla, blädderblock, arbetsprojektor med stordiabilder, flanellograf, småbilsprojektor)

Bland kursdeltagarna fanns representanter för kontorspersonalen, verkstadsklubben och våra tolkar.

En nyhet för utbildningen hos oss var att deltagarna fick uppträda inför en TV-kamera. Tre gånger fick var och en hålla ett kort föredrag (5—10 minuter) och framträdandet spelades in på ett TV-band. Omedelbart efter föredragets slut spelades bandet upp och föredragshållaren fick då själv tillfälle att se och höra hur han hade uppträtt. Därefter fick han kritisera sig själv — och denna självkritik var verkligen inte snäll! Inte nog med det — åhörarna och läraren talade också om vilka fel han begått och vad han gjort bra!

Alla deltagarna tyckte att utbildningen var värdefull och att TV-filmningen varit nyttigt särskilt i den här utbildningen.

En av deltagarna — Bengt Stubbe — föreläser om besvärliga lönefrågor. TV-kameran går och på TV-skärmen till vänster ser man bilden. Efter föredraget

spelades TV-bandet upp igen varvid Bengt fick se sig själv i aktion i TV-rutan.

Styrelsen

Styrelsen för år 1974 har följande sammansättning:

Ordf. Lars Eklund
V. ordf. Tiit Tomson
Skr. Lars-Olov Söderman
Kassör Per-Olov Agelind
Ragnhild Svegmar
Gunnar Larsson
Folke Nyman

Ledamöter i Företagsnämnden:
Lars Eklund, Tiit Tomson, Agnes Hänsch, Ragnhild Svegmar.

SIF

- klubben meddelar

Avdelning 20

Avdelning 20 håller årsmöte den 30 mars i Uppsala. Förutom sedvanliga val skall 74 motioner till årets Riksstämma behandlas. Klubben representeras vid årsmötet av Lars Eklund och Lars-Olov Söderman.

Förhandlingsläget

Centralt: Löneutrymmet för 1974, som är sista året av 5-årsavtalet, skall avgöras av en skiljenämnd. När utrymmet är fastställt skall fördelningen av generellt tillägg m m fastställas centralt. Det torde därför dröja ca. 2 månader innan den lokala löneförhandlingen kan starta (bedömningen gjord den 18 mars).

Lokalt: Som förberedelse inför årets lokala löneförhandlingar har genomgång och justering av nomenklaturen gjorts.

Verksamhetsåret 1973

gav både framgångar och besvikelser för föreningen:

Fotbollssektionen vann årets korpserie med sitt 11-mannalag. Av elva spelade matcher blev 8 vunna, 2 oavgjorda och bara en förlust — resultat 23—3 och 18 poäng av 22 möjliga. Totalt spelade sektionens representationslag 20 matcher och förlorade i bara tre.

Uppmuntrad av framgångarna hoppas sektionen på seriespel under 1974 med två 11-mannalag. Intresset för träning och matcher är mycket stort.

Den milda vintern drabbade naturligtvis **hockeysektionen** ganska hårt: säsongen blev inte vad sektionsledningen hade hop-

pats på vare sig tränings- eller tävlingsmässigt. Ett lag i vardera div I och div II hamnade ungefär i mitten av serietablerna. Man är dock förhoppningsfull inför nästa säsong: "Får vi bara en normal vinter räknar vi med en aktivare sektion, eftersom intresset för hockey är stort."

Handbollssektionen hade fått segervittning efter fjolårets "toppkänning", men målet nåddes inte — motståndarna ville också ha ett ord (eller flera mål) med i laget och de blev för svåra. Vårt lag kom dock på hedrande tredjeplats.

Ett 20-tal spelare deltog i **badmintonsektionens** cupturnering. Segrare i senior-klassen blev Dan Höij och i oldboys-

klassen Rolf Norling. **Friluftssektionen** kunde — som denna tidning tidigare rapporterat — glädja sig med och åt fyra Vasaloppslöpare, som fullföljde loppet.

I sin verksamhetsberättelse framför styrelsen sitt tack till företaget för dess stöd, som möjliggjort idrottsutövandet i föreningen. Samtidigt uttalar den sin förhoppning om ett gott nytt idrottsår 1974 med goda tävlingsresultat och ett utökat motionerande inom föreningen (i vilken alla anställda är medlemmar).

Åke Vasaloppsbäst i Enabygden

Årets Vasalopp blev en välförtjänt framgång för vår skidåkare och orienterare Åke Hörnqvist. På en tid av 6.04.34 åkte han in på totalt en 433:e plats. Med denna prestation blev Åke bäst bland ca 60-talet medtävlande från Enabygden. En hård daglig, flerårig träning ligger bakom den här framgången. Redan dagen efter tävlingen var Åke igång med träningen för årets orienteringssäsong. Ställskruven säger grattis och önskar lycka till i fortsättningen med såväl skidor som orientering.

Funktionärer under 1974

Föreningen höll årsmöte häromdagen. Vid mötet valdes bl a följande styrelse och sektionsledare:

STYRELSEN

Ordförande

Lars Pettersson

Ledamöter

Jan Dahlin

Kerstin Dahlkvist

Arne Ferngren

Bengt Jonsson

SEKTIONER

Badminton

Kjell Aminder

Bordtennis

Christer Stolpe

Fotboll

Jan-Olof Norén

Friluft inkl skidor och orientering

Bertil Jensell

Handboll

Stig Johansson

Hockey

Ulf Wahlberg

Skytte

Axel Eriksson

Tennis

Stig Lundh

KONTAKTMÄN

Golf

Bengt Brunosson

Gymnastik

Kajsa Forsberg

Minigolf

Bernt Berglund

Rodd

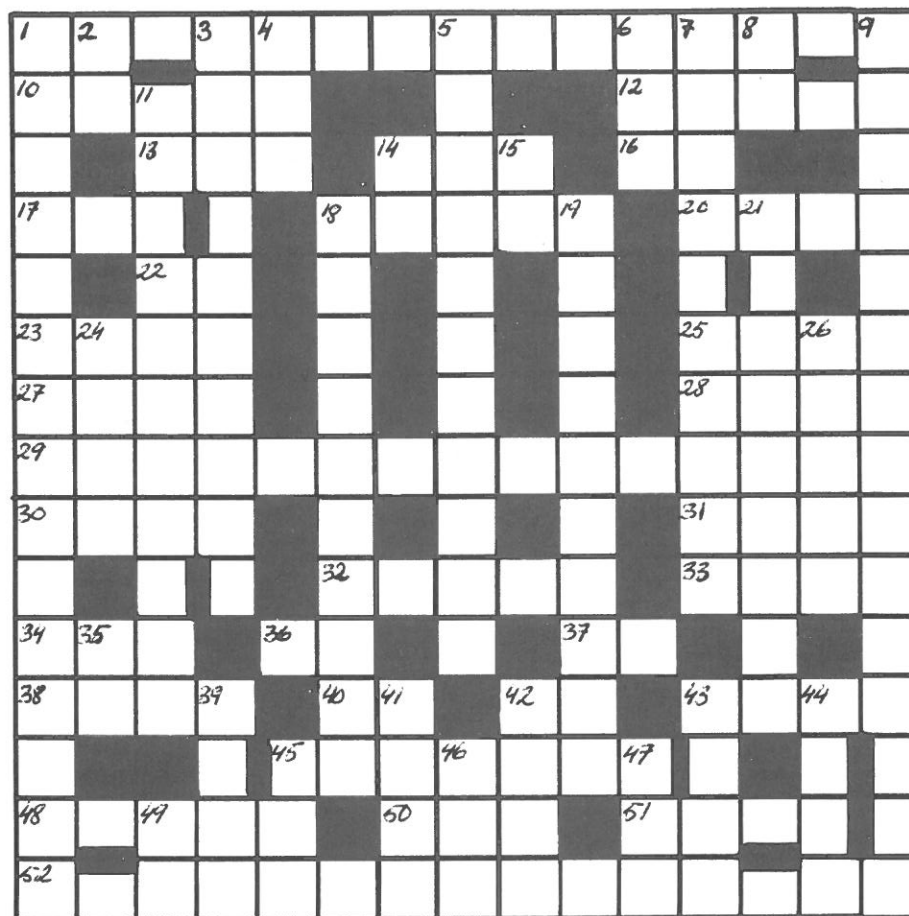
Bengt Axelsson

Schack

Tiit Tomson

Lindesberg

Ulla Larsson

Lösningen insändes senast den 30 april till P (rum 421).
Först öppnade tre rätta lösningar får var sin penninglott.

Anst.nr: Namn: Avd:

Vågräta ord

- 1 Ställskruven (15)
- 10 TC (5)
- 12 Gammal peng (5)
- 13 Landrensa (3)
- 14 En av de få återstående kolonierna (3)
- 16 Byrå (2)
- 17 Sportförening (3)
- 18 Spetälska (5)
- 20 Orden (4)
- 22 Aluminium (2)
- 23 Adverb (4)
- 25 Svagt mönstrad yta på läder (4)
- 27 Gränsar till Kasakstan (4)
- 28 Ask (4)
- 29 Skriver ibland om bågskytte (15)
- 30 Okränkbar (4)
- 31 Vinstchans med vinstchans (4)
- 32 Syrnium aluco (5)
- 33 Känner på sig (4)
- 34 Stenkummel (3)
- 36 Lukt och spel (2)
- 37 0,001 sek. (2)
- 38 Otäckt läte (4)
- 40 Kort polisbefäl (2)
- 42 Oljeleverantör (2)
- 43 Ingår kik i (4)
- 45 Skivlingen (7)
- 48 Är atoll en (4)
- 50 F.d. fru Martinsson (3)
- 51 Tvedräktens gudinna (4)
- 52 Dricks hos Carl XVI Gustaf (15)

Lodräta ord

- 1 Vår Herre har gett namn åt denna monstruösa konstruktion (15)
- 2 Bär bär (2)
- 3 Namngivare åt Bahcoorgan (10)
- 4 Grönt i brungult (3)
- 5 Liten, prickig, gul (11)
- 6 Gift (3)
- 7 Är svenska mästerskapen (10)
- 8 Kåre (2)
- 9 Ökade vår anfaders stress, när han passerade lejonets kula i berget (15)
- 11 Kräver pengar (11)
- 14 Giva (2)
- 15 10×10 m (2)
- 18 =vågrätt 52 (10)
- 19 Flitens belysning (10)
- 21 Hörbara bifall (9)
- 24 Att sätta en gren i en grundstam (4)
- 26 Göra klar (5)
- 35 Låg holme, omgiven av grunt vatten med stenblock (2)
- 39 Döljer pannan (4)
- 41 Skolämne, älv (4)
- 42 Assimilations- och transpirationsorgan (4)
- 43 + (4)
- 44 Statligt bolag (4)
- 45 Lördagsgöra i system (3)
- 46 Döljs bakom hårigt bröst (3)
- 47 Gjorde inte en Ulla (3)
- 49 Namnlös person (2)

